

ZAKRES WYKŁADU Z PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO PUBLICZNEGO W ROKU AKADEMICKIM 2019/2020

I. Społeczność międzynarodowa

II. Źródła prawa międzynarodowego i zobowiązań międzynarodowych

1. Art. 38 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości
2. Zwyczaj międzynarodowy
3. Ogólne zasady prawa uznane przez narody cywilizowane
4. Uchwały organizacji międzynarodowych
5. Akty jednostronne państw
6. Orzekanie *ex aequo et bono*

III. Prawo traktatów (prawo umów) - **ćwiczenia**

1. Zawarcie i wejście w życie traktatów
2. Przestrzeganie, stosowanie i interpretacja traktatów
3. Nieważność, wygaśnięcie i zawieszenie działania traktatów
4. Sukcesja państw w odniesieniu do zobowiązań traktatowych

IV. Wzajemne relacje między poszczególnymi źródłami prawa

1. Problem hierarchii źródeł prawa międzynarodowego
2. Problem hierarchii norm prawa międzynarodowego
3. Normy *ius cogens* i zobowiązania *erga omnes*

V. Metody służące zapewnianiu przestrzegania prawa międzynarodowego

1. Problem dopuszczalności użycia siły zbrojnej
 - użycie siły w samoobronie
 - interwencja humanitarna
 - użycie siły na podstawie rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ
 - działalność „sił pokojowych”
2. Sankcje samopomocowe
 - retorsje
 - represalia
3. Środki nie polegające na użyciu siły zbrojnej nakładane przez RB ONZ na podstawie art. 41 KNZ

VI. Miejsce prawa międzynarodowego w polskim porządku prawnym - **ćwiczenia**

1. Status w polskim prawie ratyfikowanych umów międzynarodowych
2. Status w polskim prawie umów międzynarodowych innych, niż ratyfikowane
3. Status w polskim prawie wiążących uchwał organizacji międzynarodowych
4. Status w polskim prawie norm międzynarodowego prawa zwyczajowego

VII. Państwo jako podmiot prawa międzynarodowego

1. Znamiona państwowości:
 - terytorium
 - ludność
 - suwerenna władza
2. Sukcesja państw:
 - sposoby powstania i upadku państw
 - sposoby nabycia terytorium
3. Uznanie państwa
4. Uznanie rządu

VIII. Zakres kompetencji jurysdykcyjnej państwa

1. Terytorialny wymiar kompetencji jurysdykcyjnej państwa. Wyjątki od zasady pełnego władztwa
 - nietykalność osoby przedstawiciela dyplomatycznego
 - immunitet jurysdykcyjny przedstawicieli dyplomatycznych
 - immunitet jurysdykcyjny głów państw oraz innych wysokich urzędników państwowych
 - wykonywanie jurysdykcji terytorialnej poza własnym terytorium państwa
2. Personalny wymiar kompetencji jurysdykcyjnej państwa
 - pojęcie „obywatelstwa” oraz sposoby nadawania obywatelstwa
 - zasada czynnego / biernego zwierzchnictwa terytorialnego
 - opieka dyplomatyczna
3. Wykonywanie przez państwo kompetencji jurysdykcyjnej w przypadkach, które jednoznacznie nie mieszczą się w jej wymiarach: terytorialnym i personalnym
 - zasada jurysdykcji ochronnej
 - zasada jurysdykcji uniwersalnej (represji wszechświatowej)
4. Immunitet suwerenny państwa
 - *acta de iure imperii* / *acta de iure gestionis*
 - immunitet jurysdykcyjny / egzekucyjny

IX. Odpowiedzialność państwa w prawie międzynarodowym publicznym

1. Zasady ponoszenia odpowiedzialności
2. Przesłanki bezprawności czynu
3. Problem winy i szkody jako przesłanek odpowiedzialności państwa
4. Okoliczności wyłączające bezprawność
5. Konsekwencje aktu bezprawnego
6. Odpowiedzialność za działalność dozwoloną prawem międzynarodowym

X. Pokojowe rozstrzyganie sporów międzynarodowych – ćwiczenia

1. Mediacja, koncyliacja, dobre usługi
2. Sądownictwo międzynarodowe a arbitraż międzynarodowy
3. Rola Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) w rozstrzyganiu sporów międzynarodowych

XI. Prawo dyplomatyczne i konsularne - ćwiczenia

1. Przedstawiciele dyplomatyczni i konsularni (precedencja)
2. Rzeczowe immunitety dyplomatyczne
3. Personalne immunitety dyplomatyczne

SUGEROWANE PODRĘCZNIKI (do wyboru)

1. A. Wyrozumska, W. Czapliński: Prawo międzynarodowe publiczne,
2. P. Daranowski, J. Połatyńska: Prawo międzynarodowe publiczne. Wybór orzecznictwa
3. R. Bierzanek, J. Symonides: Prawo międzynarodowe publiczne,
4. J. Pieńkos, Prawo międzynarodowe publiczne,
5. W. Góralczyk: Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie,
6. A. Łazowski, A. Zawadzka: Prawo międzynarodowe publiczne,
7. S. Sawicki, W. Góralczyk: Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie,
[wszystkie wydania po roku 2010](#)

Przykładowe pytania egzaminacyjne (egzamin ustny):

- Tworzenie prawa międzynarodowego
- Odpowiedzialność za szkody wywołane działalnością dozwoloną prawem międzynarodowym
- Sądowe środki pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych
- Użycie siły zbrojnej w ujęciu historycznym i współcześnie
- Zasada efektywnego obywatelstwa
- Dobre usługi

Przykładowe pytania egzaminacyjne (egzamin pisemny):

Cechą dobrych usług jest: a/ dobre usługi świadczyć może zarówno państwo, jak i organizacja międzynarodowa b/ podmiot świadczący dobre usługi powinien zaproponować stronom merytoryczne rozstrzygnięcie sporu c/ podmiot świadczący dobre usługi powinien zbadać spór pod kątem faktycznym i prawnym d/ podmiot świadczący dobre usługi jest gwarantem zawartego porozumienia.

Proces polskich żołnierzy oskarżonych o zbrodnie wojenne w Afganistanie w Nagar-Khel nie toczy się przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości: a/ ponieważ jurysdykcja MTS ma charakter subsydiarny względem jurysdykcji sądów krajowych b/ ponieważ Polska nie wyraziła zgody na jurysdykcję MTS w tej sprawie c/ ponieważ Afganistan nie wyraził zgody na jurysdykcję MTS w tej sprawie d/ ponieważ jurysdykcja MTS nigdy nie obejmuje zbrodni międzynarodowych e/ ponieważ MTS nie ma w tej sprawie jurysdykcji *rationae personae*.

W przypadku sprzeczności zawieranej umowy międzynarodowej z istniejącą normą o charakterze *ius cogens*: a/ traktat wygasa; b/ traktat jest nieważny *ex tunc*; c/ traktat jest nieważny *ex nunc*; d/ o dalszym stosowaniu traktatu decyduje Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości na wniosek Rady Bezpieczeństwa ONZ.